13. szám Budapest, 1908 március 27. V. évfolyam

MAGYAR VASUTAS

A VASUTI MUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Garay-utca 16. szám, II. emelet, 9, ahová minden levél és küldemény cimzendő.

Megjelenik minden héten pénteken.

Előfizetési árak: Egy hóra — — — — — —.80 kor. Negyedévre — — — — 2.40 „ Félévre — — — — — 4.80 kor. Egyes szám — — — — —.20 „ A Szövetség tagjai díjtalanul kapják.

A betegsegélyző

közgyülésére a küldöttek választása már sok helyütt folyik. Az eddigi eredmények szerint eddig mindenütt szervezett vasutasokat választottak meg.

Még Szombathelyen, a szentkoronás vasutasok főfészkében is, szervezett vasutast választottak meg.

***A szervezett vasuti munkásságnak kell helyet foglalnia a munkások betegpénztárában,* hogy megfelelő reformokkal olyanná formálják azt a betegpénztárt, hogy minden tekintetben megfeleljen a humanizmus követelményeinek.**

A szervezett vasuti munkásságnak uralnia kell a helyzetet s kezében tartania a betegpénztár kormányzását.

Vasutasok! Csakis szervezett vasutasra szavazzatok!

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur, valamint a Máv. igazgatósága világos rendelkezései ellenére egyes szolgálati főnökségek még mindig a régi, magasabb betegsegélyző járulékot fogják le és a Julius óta levont többletet még mindig nem térítették vissza. Felhivjuk a csoportok vezetőségeit, hogy az idevonatkozó konkrét eseteket a központi irodának küldjék be.

A magyarországi szociáldemokrata párt 1908. évi április hó 19—23. napjain (a husvéti ünnepek alatt s a következő napokon) tartja meg Budapesten

XV. pártgyülését.

Az országos pártgyülés napirendjét ideiglenesen a következőkben állapitottuk meg:

1. A pártvezetőség jelentése:
   a) titkári jelentés;
   b) pénztári jelentés.
2. Az ellenőrző bizottság jelentése.
3. Küzdelem a választójogért.
4. A pártszervezeti szabályzat módositása.
5. Pártagitáció és pártsajtó.
6. Mezőgazdasági programm.
7. Lakás- és élelmiszeruzsora.
8. Jelentés az 1907. évi nemzetközi szociálista kongresszusról.
9. A pártvezetőség megválasztása.
10. Inditványok

A pártvezetőség.

Felhivás!

Az északi főmühely és keleti kocsimühely azon munkásai, akik a Kardos-féle banknál érdekelve vannak, jelentkezzenek azonnal dr. Kadosa Marcel ügyészünknél, VII., Izabella-utca 13, II. emelet.

A betegsegélyzők körül.

Ama emlékezetes közgyülés óta, amióta a régi betegsegélyző vagyonát két részre osztották, kevés hirt hallani a betegpénztárak felől.

S ha el is terjed olykor-olykor egy-egy ujabb rendelkezésnek a hire — ez sem zavar sok vizet a vasutasok között, még akkor sem, ha a rendelkezéseknek megannyi sora sérti a vasutasok szerzett jogait. És a szegény vasutas jámbor türelemmel állja, hogy a Máv. csak nyirja a gyapját.

A javarésze oda se konyit neki.

Különösen az a része, amelyiket a rozogább akolba terelt a Máv. — a külön-betegsegélyző pénztárba.

*

Mert hát cifra rendelkezések ingatag bázisán épült fel ez a szörnyszülött. Nem hiába a Máv. a szülőanyja — reá is ütött.

Az alapszabályok minden sorát jellemzi a Máv. főjellemvonása a copf, a bürokrácia, de legkivált a régi elv: nesze semmi, fogd meg jól!

Különös, de jellegzetes, hogy a legjobban érdekeltek *„nagy“* szövetsége a fülebotját sem mozgatja a kis külön miatt. Pedig ugyancsak noszogatják. És még különösebb, hogy a kisemberek szövetségének kell itt is sikra szállniok a — betegek jogait megvédelmezni.

*

Valahol a lapok között szó esik az orvosokról, jellemzéséül a magyar kulturának.

Arról nem szól azonban a statisztika, hogy milyen, miféle orvosságot rendel a Máv. pályaorvos.

Ha valakinek egyszer-másszor módjában állna sorra nézni a recepteket, bizonyára észreveszi, hogy a java aspirin rendelés. Ez a gyógyszer most nagyon divatos. Olyan divatos, akár csak a konfliktus a betegpénztárak meg az orvosaik között.

Csak a Máv. pályaorvosok türnek szótlanul. Köszönettel teszik zsebre ujév táján a 300—400—600 korona *„honoráriumot“* meg a szabadjegyet s aztán elkezdik a rendelést: aspirin, borogatás, aspirin, borogatás . . . Olykor-olykor befogják a szerényigényü Máv. orvosi kart — spicli-szolgálatra (lásd október 10) s ugyanekkor megkövetelik a beteg vasutastól, hogy bizalommal legyen a pályaorvos ur iránt.

Vajjon lesz-e elég erő a betegpénztárakban, reformokat létesiteni?

Megteremtik-e majd a *szabad orvosválasztást.* S megteremtik-e majd, hogy a betegpénztár által jól-rosszul dijazott orvosok ne a Máv.-ot, hanem a betegeket — szolgálják.

*

A vasutasok jókora része — biciklista: felül görbe, alul tapos. Alaposan meg kell hát rostálni a vasutasságnak, kiket küldjön a vállalati betegpénztár közgyülésére.

Az elmult idők tanulságai szinte önmaguktól kinálkoznak fel utjelzőül. A szerzett tapasztalatok egész serege jelöli a mesgyét, amelyen a vasutasságnak haladnia kell, ha igazán szociális reformokat akar létesiteni a betegsegélyezés terén.

Az uj törvény szük teret enged ugyanezt illetőleg, de a vasutasság céltudatos müködésének ezt a keskeny mesgyét széles országuttá kell taposnia.

Országuttá, amelyen lépten-nyomon pihenést, üdülést lel a vándor.

A *külön-betegpénztár* tagjainak helyzete könnyebb. Őket nem köti a törvény holt betüje. Az ő vágyaiknak nem szegi határát a §§-ok tömkelege. De mégis valószinü, hogy a kisemberek lesznek azok, akik hamarabb fognak modern szellemet, humanizmust, szociális érzést a betegpénztárakba bevinni.

A külön-betegsegélyző pénztár nem fizet táppénzt; a vállalati pénztár bevétele javarészét táppénzekre kell, hogy forditsa s mi eleve tudjuk, hogy a külön-betegpénztár garast-garasra fog halmozni, mig a vállalati pénztár — ha szervezett munkások kezébe kerül — főtörekvését a betegek fájdalmának enyhitésében fogja keresni.

Ezt a célt csak akkor lehet elérni, ha a vasutasok olyanokat küldenek a betegpénztár közgyülésére, akik nem — biciklisták.

Támadás a Konzum ellen.

A szentkoronás szövetség eleve feni a fogát a *„zsiros falatra“*, amint ők a Konzumot nevezik.

Céljukat nevetségesnél-nevetségesebb eszközökkel akarják elérni s a vasutas társadalom előtt a konzum igazgatóságát befeketiteni.

Hogy támadásaik eredménytelenek maradnak, az előre látható. Egyes élesebb látásu *szentkoronás vasutasok* maguk agitálnak a szentkoronás szövetség ellen. És méltán! Azok az emberek, akik tönkretették a saját nyomdájukat, akik tönkretették a saját konzumjaikat, azoktól óvakodni kell a vasutasoknak.

A szentek csak támadnak, de hogy támadásuk kudarccal fog végződni, az már azért is bizonyos, mert rágalmaiknak saját hiveik sem adnak hitelt, sőt mi több, maguk sincsenek tisztában azzal, hogy mit is akarnak tulajdonképpen?

Igy például a *„Független Magyarország“*-ban e héten a *„Vasutas Szövetség“* szerkesztője ir a Konzumról és irása már visszavonulás.

Osztja a nézetünket, hogy a Konzum a vasutasoké, de nem helyesli, hogy annak vezetésében a vasutasoknak csak *„egyik osztálya“* vesz részt, hanem annak vezetésében részt kér a vasutas társadalom minden rétegének. Helyén vagyunk! Most is résztvesz ebben a vezetésben a kategóriák javarésze. Benne van az igazgatóságban munkás, hivatalnok, portás, mérnök, müvezetők, fütőházi alkalmazottak stb. egyaránt.

A jövőben pedig a lehetőség szerint valamennyi kategória képviselve lesz. Csak az abarbanell salamon-féle kategóriának nincs helye a Konzum igazgatóságában.

És a szentek ezt jól tudják. Ez az oka a müforradalmuknak, ez az oka ama támadásuknak, amelyeket a Konzum ellen kezdtek.

Hogy milyen eszközökkel élnek, arra bizonyság a *„Független Magyarország“*-nak ugyanazon száma, amelyben a *„Vasutas Szövetség“* szerkesztőjének a cikke megjelent. A *„Független Magyarország“* igy ir:

> A Konzum jövő havi közgyülése erős harcok szinhelye lesz. Feltámadt a régi „hivatalos“ párt, de most teljes raffinériával a Szövetség köpönyegébe kapaszkodik. Amint tudjuk azonban, a Szövetség vezetősége is átlátott a szitán és Kiss János uréknak nem siet a gesztenyekaparásban segitségére.

Nohát ez nem áll! A Vasutas Szövetségnek módjában áll megakadályozni, hogy a szövetség köpenyébe kapaszkodhassék a „régi hivatalos párt“. De éppen forditva áll a dolog.

A Vasutas Szövetség éppen János urék részére kaparja ki a gesztenyét. És hogy ez igy van, nem pedig ugy, ahogy a *„Független Magyarország“* irja, azt igazolja az is, hogy a *„Vasutas Szövetség“* terjeszti legjobban ama rágalmakat, amelyekkel a Konzum hirnevét, hitelképességét igyekszenek alászállitani.

Pedig a szenteknek mélységesen kell hallgatniok, amidőn pénzről van szó.

Nézzenek csak szét a saját házuk táján. A déli kerület Konzumjáról mult számunkban irtunk. De itt vannak a többiek is. A zágrábi kapott 5000 korona szövetségi segélyt, a két üzletvezető is 3965 korona kauciót adott. Ez összesen 9000 korona bevétel, amelylyel szemben csak 1222 korona a *„tiszta vagyon“*. De ha ehez a 9000 koronához hozzávesszük a 12.000 korona befizetett üzletrészt is, látni fogjuk, hogy 21.000 korona bevételük volt. Ezt az összeget áruk beszerzésére forditották, mert hiszen a jelentésből is kitünik, hogy az áruraktár értéke 21.000 korona. A befizetett pénz tehát megvolna.

De nézzük most a zágrábi szent Konzum mérlegének egyéb részeit. Tartoznak 463-an *14.300 koronával*, viszont ők tartoznak 64 hitelezőnek *28.000 koronával*. A követelésük tehát csak félannyi, mint az adóságuk, vagyis kerek 14.000 koronával több a tartozásuk, mint a követelésük.

Ezzel a 14.000 koronával szemben mint aktiva csak az üzleti berendezés szerepelhet 4500 koronával. Már pedig, ahol több a passziva, mint az aktiva, *ott csőd van.*

Ugyanigy áll a dolog a pozsonyi szentkoronás Konzummal is. Itt 4000 korona államsegély is szerepel a mérlegben és mégis a tiszta nyereség csak 1420 koronát mutat fel s amig a szent Konzumnak a tagok *32.000 koronával* tartoznak, addig az ő tartozásuk *52.000 korona.* A mutatkozó különbözetre itt sincs fedezet. Itt is beütött a csőd. Már pedig, ahol ilyen gazdálkodás folyik, ott van mit söpörni.

Ezeket az Augiás-istállókat hozzák a szentek rendbe. De azokat, akik ily módon gazdálkodnak, nem szabad a nagy Konzumba bebocsátani.

Az a vasutastábor, amely az utóbbi időben megmutatta, hogy győzelmet győzelemre tud aratni, most is vissza fogja verni azokat a kufárokat, akik a Konzum szentélyébe akarnak betolakodni.

A Konzumnak nem szabad az ipargrófok, a rebachlovagok kezébe kerülni, mert a *Konzum a vasutasoké!*

SZEMLE.

Monstre-tárgyalás

folyt le e hó 23-án a fegyelmi biróságok előtt. Huszonhárom győri vasutas, köztük 11 napibéres állt lopással vádolva a fegyelmi biróságok előtt.

Tekintve, hogy különböző kategóriabeli vasutasról volt szó, az illetékes fegyelmi biróságok együttesen vettek részt a tárgyaláson, de külön-külön itélkeztek. A kinevezettek fegyelmi birósága élt a pragmatikában biztositott jogokkal és a megvádolt vasutasokat a pragmatikában is előirt rendbüntetésekkel (pénzbirság áthelyezés stb.) sujtotta.

A munkások külön fegyelmi biróságának azonban nincs joga kisebb büntetést kiszabni. Itélete csak elbocsátás vagy felmentés lehet.

És a szurtosarcu, kérgestenyerü munkások *nembünösnek mondották ki társaikat.*

Tizenegy ember nyeri vissza ily módon a kenyerét.

Ebből is láthatják a vasutasok, miért kellett odahatniok, hogy a fegyelmi biróságokban szervezett vasutasok üljenek.

Vajjon milyen lett volna az itélet, ha nem öntudatos vasutasok, hanem grófi gárdisták ültek volna benne?

—

A vaskalapos.

Skoupi ur, az istenek tudják, miként irja a nevét: Szkupi, Skupi, vagy Szkoupi-nak. Elvégre mellékes is ez, a lényeg, hogy a százféleképpen irható név hordozója a zágrábi Máv.-mühely korlátlan ura, aki csak a szellemi tulajdonságok terén korlátolt.

Egy szép napon a százféleképp irható név személyesitőjének kezébe akadt a pragmatika. Böngészett benne, ide-oda lapozgatott s ürügyet keresett, melyik *szervezett munkásba* köthetne bele?

A dolog nagyon bajos volt, a ringy-rongy pragmatika nem adott elég fegyvert a százféleképpen irható név tulajdonosának a kezébe, amelylyel a gyülölt munkásokra lesujthatott volna. De egyszer csak, hopp, megakadt a szeme a 34. §-on.

Szól pedig ez a diszszakasz a mellékfoglalkozásról.

És a százféleképp irható név büszke hordozója ujjongva kiáltott fel: *megvagytok!*

Már t. i. markában érezte a szervezett vasutasok lelkes vezetőit.

Be is citálta őket sorra. Rájuk rivallt, hogy igy meg ugy, nem ismerik ők a pragmatikát?

Nem tudják, hogy van ebben egy paragrafus a mellékfoglalkozásról?

No, ugy-e, hogy tudják! Hát akkor mért nem jelentették be mellékfoglalkozás gyanánt, hogy ők a zágrábi kerületben tisztségeket töltenek be, amennyiben az egyik az elnök, másik meg titkár, a harmadik, negyedik stb. meg nem is tudja, hogy micsoda.

És a vaskalapos főnök nem pirult el, amikor ilyen hülyeségeket eresztett ki a száján.

Ehelyett papirost, tollat nyomott az illetők kezébe s annak módja és rendje szerint bejelentette velük, hogy az egyiknek mellékfoglalkozása az elnökség, a másiknak a vezetőségi tagság stb. stb.

Oh, oh, szent Bárgyuság, milyen nagy is a te országod, amikor még egy mühelyfőnök is oktatásra szorulna, meg megértse a 34. §-t.

És hogyha ezt a paragrafust a százféleképpen irható név tulajdonosának felebbvalói is ilyen hülyén értelmeznék, akkor a zágrábi mühelyfőnöknek a mellékfoglalkozását bejelentő lapján ott tündökölnék, hogy disztagja a rokkant huszárok egyletének, elnöke a *„Rézkürt“* zenekarnak, pénztárosa a vagyontalanok hitelszövetkezetének stb. stb.

De a fő mellékfoglalkozását mégis csak a mühelyfőnökség képezné.

Igenis, ez *csak mellékfoglalkozása* annak az urnak, akinek foglalkozása ostobaságok gyártása, a kenyere pedig a munkások üldözése.

—

A szentek dalárdája.

A szentek legutóbb megjelent hivatalos lapja öntelten s a hazaffyságtól csepegő hangon emlékezik meg az északi kerület márciusi estélyéről.

Különösen kiemeli a *„szövetségi dalkör“* fényes szereplését, amelyről „a közóhajnak engedve“ a szakálgróf is nagyon dicséröleg nyilatkozott.

Szinte azt gondolná az ember, hogy akkor, amidőn „szövetségi dalárdáról“ beszélnek, talán az ő áldozatkészségük a kulturális célok fejlesztése iránt már annyira nyilatkozott meg, hogy tényleg a szövetség áldozza az anyagiakat, hogy a dalárda müködhessék. Hiszen igy kellene gondolnia az embernek, mert ha már nem is a kultura fejlesztése volna a cél, de áldoznia kellene a dalárdára, mint eszközre, céljának: az álszenteskedő hazafiság terjesztése érdekében. A dolog azonban ugy áll, hogy ez a dalárda megalakult és müködött egy ideig a már jókora idővel ezelőtt feloszlott vasuti dalkör által hagyományozott pénzen; amidőn az elfogyott, nem tudván tagokat szerezni, nem volt képes fődözni kiadásainak legszükségesebbjét sem. Az anyagiak hiányában már-már feloszlani volt kénytelen, amidőn védő szárnyai alá fogadta a szentek szövetségének 3 pesti kerülete, szubvenciót szavazván meg neki, ha viszont a dalárda kész eszköze lesz a szövetségnek. Igy keletkezett a „szövetségi dalárda“.

Eddig rendben volna a dolog. Semmi szavunk hozzá. Ma azonban, amidőn ugy állanak a dolgok, hogy ismét a tönk szélén a dalárda, mert hasztalan sürgeti a megszavazott szubvenciót, a kerületeknek nincs pénze reá, felemésztik az adminisztrációs költségek, busás napidijak s más egyebek.

Az énekkarnak hónapokon át már nem fizetett karmestere felmondta a szolgálatot, az egylet kasszája hónapokon át fillér nélkül van s ha a tagok által tervezett megpumpolása a Máv. szállitóinak nem fog sikerrel járni: be kell csukni a boltot s vége az agyondicsért *„szövetségi dalárdának“*.

Mindezt pedig azért emlitjük meg, hogy szemléltethetően mutassuk be: mennyi sulya, értéke lehet azon felmagasztaló szavaknak, amelyek elhangzanak a szentek intézményeinek dicséretében s mennyi egyszersmint azon becsmérléseknek, amelyekkel illetnek másokat s bennünket is.

A tönk szélén áll egyetlen kulturintézményük: a dalárda, melyet nem képesek fentartani 200.000 koronát meghaladó tagdijaikból, mert azt felemészti a vezetőség

dijazása. A tönk szélén áll budapesti fogyasztási szövetkezetük, ahol valószinüleg odavesznek a tagok részvényei s felszámolni lesz kénytelen hova-tovább a nyomda üzeme is, mert ráfizetnek a jövedelemre.

S mindezek dacára ők kiáltanak kigyótbékát másokra, hogy elterelják saját üzelmeikről a figyelmet. Valóban ügyes politika! „Kiálts tolvajt és senki sem gyanakszik reád!“

—

Feljebbvalói meg voltak elégedve

— irtuk mult számunkban — Gliderer Ferenc bádogos csoportvezetőről, a „Haladás“ dal- és önképző egyesület pénztárosáról, a hüséges talpnyalóról, akiről egy izben Nádas mühelyfőnök ugy nyilatkozott, hogy Glidererre rámerné bizni összes vagyonát.

A szombathelyi Friss Ujság tévesen irt a lopás felfedezéséről, mert a lopást egy nyugalmazott Máv. müvezető fedezte fel akkor, amikor egy napszámos a lopott tárgyakat kis kocsin az ócskavaskereskedőhöz akarta szállitani.

Nézzük, hogy a tolvaj mit kapott: Az igazságszolgáltatás alól Nádas közbejárásával kisiklott, ép bőrrel távozott. Épp csak a szolgálatot mondták fel neki „saját kérelmére“.

Ahogy a szelek fujnak, a tolvaj nem érzi magát bünösnek, mert egy másik vasuti hordta ő hozzá a lopott tárgyakat. Hogy ki volt a bünös, arra legközelebb fogunk rámutatni.

Egyelőre menjünk egy másik szenthez. Az illető a személykocsiknál csoportvezető, mellesleg a „Haladás“ segédkönyvtárosa, az V. osztályvezetőnek belső titkos tanácsosa és valami váltólovag is. Az illető ezelőtt két hóval ócska bádogot vásárolt a helybeli szertártól. Miután azonban a bádog nem volt uj, kellett neki uj, lett is, ennélfogva a személykocsikra vételezett ki 5 drb uj bádogot és azt feldarabolta, a megvásárolt ócska bádogok közé keverte és este munkaidő után elszállitotta. Ez a szentkoronás lovag a segitőjével, Györgyfalvaival majd két hónapon át egyebet nem tett, a mühelyben, mint mindig takaréktüzhelyhez való tárgyakat fuseráltak és azt este hazaszállitották.

A mühelyfőnökségnek valaki bejelentette ezen dolgokat levélileg és követelte a vizsgálat meginditását. A vizsgálat meg is indult. Az illető csoportvezetőt elküldték másfél napra haza, hogy mire esetleg a rendőrségtől vizsgálat menne, a Máv. tárgyakat tüntesse el a lakásáról. Eddig rendben volna; de egy csoportvezető és több segitő másképpen fog nyilatkozni. Hat tüzhelyre való vasat, bádogot, sárgarezet és vörösrézbádogot tulajdonitott el az illető — Görög uram — azért ugy látszik, hogy mindezeket kutyába sem veszik a feljebbvalók, mi tudjuk, miért.

Megtörtént egy izben, hogy a napszámosok közül egy ember egy kis darabka zsiros fát akart elvinni otthoni begyujtásra. Azonban ezt a portásnál elvették tőle és másnap az V. osztály vezetője irgalmatlanul megdorgálta és azt mondta, ha még legkevesebb tárgy elvész a vasutnál, ő lesz a lopás gyanujával terhelve, mert ez utóbbi szervezett munkás, mig az előbbi szentkoronás.

Vonjuk le ezekből a tanulságot: Nádas mühelyfőnök a szervezett munkásokat folyton üldözi, a tolvajokat pedig maga mellé gyüjti. Ha felsoroljuk, hányat rendszabályozott azért, mert öntudatos munkáshoz méltóan felléptek az igazságtalanság ellen, legalább ötvenet elő tudnánk sorolni. De ha még a rendszabályozottakat kihallgatta volna, de nem tette, mert szent volt előtte a tolvajbanda szava.

Ezek után érthető, ha mi sem szününk meg a leleplezéssel mindaddig, mig az összes tolvajbandákat le nem leplezzük, amelyek körülveszik, behálózzák a főnököt és saját gazságaik leplezésére a legaljasabb kémszolgalatot teljesitik, hogy az öntudatos gondolkodásu és nyiltan, a törvényekadta jogánál fogva szervezkedő munkásság mozgalmának ártsanak.

Folytatni fogjuk eme leleplezéseket, hadd tudják meg az összes Máv. mühelyekben, hogy kik képezik a legreakciósabb mühelyfőnöknek, Nádasnak az elite gárdáját.

—

Mi lesz a jogtalanul levont betegpénztári járulékkal?

Erre a kérdésre megadta a választ a szombathelyi szertár főnöke, Perneczki Sándor, aki a hozzá forduló munkásoknak azon bölcs tanácsot adta, hogy menjenek be Kranner szentkoronás kerületi elnökhöz, a pénz annak az asztalán fekszik és amint beiratkoznak a szentkoronás szövetségbe, azonnal megkapják a jogtalanul levont betegpénztári járulékot.

Szinte hihetetlennek tünnék fel, hogy egy főnök ennyire megfeledkezzék magáról, hogy a munkásokat ilyen meg nem engedett eszközökkel kényszeritse arra, hogy az általa jónak, üdvösnek vélt szövetség tagjaivá váljanak.

Mi azonban értesülésünket teljesen hiteles forrásból meritettük, ennélfogva bátorkodunk kérdést intézni azokhoz a fórumokhoz, amelyek hatáskörébe tartozik az ilyen cselekedetek fölötti itélet, hogy mennyiben tartják a tisztességgel összeegyeztethetőnek, hogy egy szolgálati főnök az alárendeltjei mellének az anyagi megkárositás revolverét szegezze, hogy igy nyerjen tagokat annak a szövetségnek, amelyhez a munkást semmiféle érdekszál nem füzi, de amelynek kerületi elnöke a szertárfőnök urnak puszipajtása.

—

Ott lesznek a többiek.

Imitt-amott hallunk a fenti szavakat, sajnos, gyakran hangoztatni.

A szervezett vasuti munkásság között nagyon is sok azoknak a száma, akik hányiveti módon fogják fel eme szavaknak gyakran sulyos horderejét.

Betegpénztári küldöttválasztás lesz? Majd ott lesznek a többiek.

Segélyzőegyesület megbóditásáról van szó? Majd ott lesznek a többiek.

A végtelenségig tudnók sorolni azokat az eseteket, amidőn — habár a munkásság fontos létérdekeiről lesz döntve — ilyen felelettel ütik el a küzdelemben való részvételt.

Nem állitjuk, mintha tán gyávaság vagy rosszakarat tartaná távol az illetőket, hanem inkább a közügyek iránt megnyilvánuló közömbösségnek tudjuk be.

Sajnos, nagyon sokan a legjobb vezető embereink közül is ilzen közömbösek akkor, amidőn látszólag csekélynek tetsző, de valójában nagy horderejü küzdelmektől távol tartják magukat.

Ennek tulajdonitható azután, hogy a szervezett munkásság az utóbbi időben egy-két helyen kudarcot vallott ama szándékával, hogy a helytelen vezetés alatt álló egyesületek irányitásába befolyjon.

Eme kudarcokból meritsenek tapasztalatokat azok a munkástársaink, akiket illet, viszont azok is, akiket még nem ért hasonló kudarc.

A jövőben pedig mindig a legnagyobb lelkesedéssel fogjanak munkához, mindenkor, amidőn a munkásság érdekeiért kell sikra szállani.

—

A Mohács-pécsi vasut eskündtet.

A magánvasutak lázas sietséggel fogtak hozzá, hogy alkalmazottaikra ráhuzhassák a pragmatika vizes lepedőjét.

Egyre-másra érkeznek hozzánk a hirek, hogy esküt tétetnek le velük, hogy mire, az mellékes, a fő, hogy az esküt kivegyék az alkalmazottaktól; hogy alávessék őket a büntetőtörvények határozmányainak, ha egyeszer eszükbe jutna a gyomroknak bejelenteni az éhséget.

Jól van! Esküdtessenek, hisz a Máv. rabszolgái sem voltak kivételek.

De tiltakozunk az ellen, hogy addig, amig nem gondoskodnak a munkások és alkalmazottak jogairól is a pragmatikában, hogy ezt megelőzőleg, tétessék le az esküt a minden jog és kedvezményből kizárt alkalmazottakkal.

Követeljük, hogy a magánvasutak alkalmazottai legalább is ugyanolyan jogokban és kedvezményekben részesüljenek, mint a Máv. alkalmazottak.

A kereskedelmi miniszter urtól elvárjuk, hogy felügyeleti jogával élve, kényszeriteni fogja a magánvasutak igazgatóságait arra, hogy ha az esküt letétették, akkor haladéktalanul adják meg mindama jogokat is, amelyek ellenértékei a kötelességek teljesitésének.

Ha ezeket nem biztositják, akkor az erőszakkal kicsikart esküt besavanyithatják, mert az nem fogja őket megvédeni attól, amitől ugy rettegnek.

Jó lesz, ha a Mohács-pécsi vasut is megszivleli szavunkat, mert az 50—70 koronás átlagkereset nem valami csábitó arra, hogy közhivatalnok-munkásokatkapjon — ha a régiek faképnél hagyják.

—

Szentkoronás kudarc.

Még pedig csufos kudarc érte a szenteket a Majerik-egyletnek elnökválasztó közgyülésén, amelyen egy szentkoronás tag állott szemben egy nemszövetségi taggal.

A két jelöltről dr. Fábián a *Független Magyarország*-ban igy ir:

„Egyformán képzett, egyformán becsületes ember mind a kettő, de egyiknek mégis több az értéke azzal, hogy a közügyek iránti érdeklődésének a nagy Szövetségben tanujelét adta. *A mérlegnek tehát okvetlenül errefelé kell hajolnia.*“

Hát a mérleg nem hajolt *„errefelé“*. Ellenkezőleg *„arrafelé“* hajolt és a szentkoronás jelölt óriási többséggel — *elbukott.*

A bukás körül kiváló érdemeket szerzett *Barok Armin* ur, a szentkoronás szövetség vezérembere, aki óriási lelkesedéssel agitált a szentkoronás jelölt — *ellen.*

Hát hogyis ne! Bosszut kellett állnia, amiért a szentek őt az Acs-egylet közgyülésén megbuktatták.

És ez jellemző a szentkoronásokra. Náluk nem az *elv* a fő, hanem az *egyén.* Jelszavuk pedig: ha én nem, hát te sem!

—

Szentek véleménye a szent szövetségről.

A *„Vasutas Szövetség“*-ben olvassuk a szentkoronás szövetség egyik legerősebb kerületének, a szombathelyinek egy táviratát.

Ebből egy részt szükségesnek látunk ideiktatni:

Méltóságos gróf Batthyány Tivadar országgyülési képviselő urnak

Budapest.

Szövetségünk egyes kerületei és igy a vasutasok ezrei immár egyhangulag megállapitották, hogy a külön betegsegélyző pénztár intézkedései a személyzetre nézve sérelmesek. A szövetség központi vezetősége erre vonatkozó memorandumát már felterjesztette. *Sajnálattal látjuk, hogy az ezen kérdésre vonatkozó tárgyalásoknál Szövetségünk — mint a vasuti személyzet óhajainak hivatott képviselője — meghallgatva nem lesz.*

Ez az *utolsó* mondat, volt az *első* igaz mondata a *„Vasutas Szövetség“*-nek.

És ebből is láthatják a szentek, mennyit ér a szövetségük.

Hiszen éppen ők mondanak ebben a pár sorban róla véleményt. De lesujtó véleményt.

—

Még mindig a potyajegy.

Harmadizben irunk most egymásután a *potyajegyről.*

Most az egyszer olyan vasutasokról, akiket megillet bár a II. osztályu szabadjegy, de mégis potyajegy után áhitoztak és — kaptak is.

A *Vasutas Szövetség munkatársai (!!)* közül dr. Fábián és Szigethy urak I-ső, Lányi,

Wonyafka, Nádasdy, Lorber és Faludi urak II-od osztályu potyajegyet kaptak Kossuth Ferenc bőkezüsége folytán.

Nem irigyeljük tőlük. Csak egy dolgot tartunk érthetetlennek.

Tudvalévő, hogy ezek az urak eddig is bármikor II. osztályon utazhattak. De legtöbbször bizony nem ők, hanem Reich-Stieder-Ozsváth urak jártak érdekükben agitálni. Ezeknek — munkások lévén — csak III. osztályu jegy jár.

Hát hol marad a szenteknek a kis emberek iránt érzett barátsága? Mért nem kértek Fábián ur I. osztályu jegye helyett valamelyik munkás kartársuk részére II-od osztályu jegyet?

Avagy talán megkapja ezt Reich ur azalatt a 6 heti szabadság alatt, amelyet a Konzum elleni agitációra fog forditani?

A Máv.-tól ez is kitelik.

—

Apró hirdetés.

A szentek erkölcsére élénk világot vett az alábbi hirdetés, amelyet a *Vasutas Szövetség*-ből vágtuk ki:

Keresek egy erősen kifejlett 14—15 éves leánygyermeket házileányul, házi teendők elvégzésére, mi mellett a varrás és női kézimunkában is oktatva lenne. Három évre szerződtetném. Első évben 80, második évben 100, harmadik évben 140 korona évi fizetés és teljes ellátás. Nyugdijas vagy tényleges *vasutiszolgák leánygyermekei* előnyt élveznek.

Ennek az *„erősen kifejlett“* leánynak fejedelmi bére volna: napi 24—38 fillér.

Hogy kinél van ez a jól dotált állás, azt a hirdető iránti tekintetből elhallgatjuk.

E téren tapintatosabbak vagyunk laptársunknál, amely nem átalja az ilyen rabszolgahirdetéseket teljes cimmel leközölni. A hirdető pedig valószinüleg figyelmen kivül hagyta, hogy az *„erősen kifejlett“* leányoknak jó étvágyuk is szokott lenni, különben nem igen óhajtozna *„erősen kifejlett“* leányok után.

—

Védik a denunciánst.

A kereskedelmi miniszter által kibocsátott uj szolgálati rendtartás 45. §-a a fegyelmi vétségeket sorolja fel különösen. A fentemlitett paragrafus 2. pontja többek között megállapitja a fegyelmi vétséget a következő esetben is:

2. A szolgálat teljesitése közben gondatlanságból eredő oly cselekmények vagy mulasztások:

a) melyek a forgalom, a pálya és tartozékai, az alkalmazottak vagy a közönség biztonságát veszélyeztetik.

A fenti szakasz 4. pontja a botrányos magaviseletet minősiti fegyelmi vétségnek.

Az idézett paragrafus, amely különösen a fegyelmi vétségeket állapitja meg, a fenti két pontban világosan kimondja, hogy fegyelmi vétséget követ el azon alkalmazott, aki valamely alkalmazott társát szolgálatközben tettleg bántalmazza.

Megállapitható ez a fenti pontok értelmezése szerint már annál is inkább, mert el sem képzelhető, hogy mi veszélyezteti jobban az alkalmazottakat, ha nem az, hogy szolgálatközben tettleg bántalmaztatnak. — Vagy mely esetben lehet valamely alkalmazottnak botrányosabb a magaviselete, ha nem akkor, midőn valamely alkalmazott társával szemben tettlegességre ragadtatja magát.

Már az uj szolgálati rendtartás kibocsátása előtt számtalan eset történt, amikor hasonló okból kifolyólag a tettes azonnali elbocsátással büntettetett.

A jelen eset, amelyet nyilvánosságra hozunk, annyiban tér el az eddig szigoruan betartott eljárástól, hogy mig a multban — valamint a jelen időben is — a legkönyörtelenebbül betartják az illetékes felsőbbségek az emlitett szabályt, azon esetben, ha egy tisztességet is ismerő alkalmazottal történik meg, hogy magáról megfeledkezik, addig más helyzet áll elő akkor, ha egy közönséges denunciánsról van szó. Ezzel szemben a felsőbbség elnéző is tud lenni. A denunciáns hova-tovább akár lophat, gyilkolhat is, még tán akkor sem esik bántódása.

A piskii mühelyben történt az itt leirt eset:

Pischl János ur az ottani becsületes munkásokat állandóan denunciálta.

Nos hát, ezt a Pischlt március 16-án felszólitotta a testvéröccse, hogy az általa gyámolitott s jelenleg sulyos betegen fekvő édesanyjuk gyógykezeltetéséhez némi költséggel járuljon hozzá.

Pischl János — noha az édes anyja eltartásához soha egy fillérrel sem járult hozzá — ezen a természetes kérelmen olyannyira felháborodott, hogy egy kalapácsot felragadva, a testvéröccsét ugy oldalba sujtotta, hogy az egy óránál tovább teljesen eszméletlenül hevert a földön.

A botrányos eset az V. osztály munkásait annyira felháboritotta, hogy egyhangulag kérték Pischl Jánosnak a piskii mühelyből való elhelyezését. Sőt a többi osztályokban dolgozó munkások nagyobb része szintén csatlakozott az V. osztály munkásainak a kérelméhez.

Feszült érdeklődéssel várjuk ezek után, hogy az illetékes helyen mily elbirálás alapján intézik el a botrányos esetet.

Vagy ha mentőokokat talál a felsőbbség Pischl János cselekedetében, mily indokolással állitják azt be akkor, amidőn egy másik esetben nem a munkások denunciánsáról, hanem egy öntudatos, becsületes munkásnak a megfeledkezéséről lesz szó.

A vasuti munkások valamennyiét undorral tölti el a denunciánsok müködése. Az öntudatos vasutasság amugy is felháborodott lélekkel szemléli azt a gyalázatos munkát, amit ezek az alakok véghezvisznek, ami nagyon kivánatossá tenné, hogy ezen állapot az illető denunciánsok dédelgetésével a munkások szenvedélyes gyülölete még jobban fel ne korbácsoltassék.

—

Vasutassors.

Szerencsétlenül járt munkás. Kisvárdán a raktári munkások segédkeztek a feles munkásoknak egy nagy cséplőgépnek a kocsiból való kiemelésénél.

Halász Ferenc a cséplőgép leeresztésénél a rud végén állott s amidőn a cséplőt lefelé eresztették, annak kereke valamiben megakadt és a rud hirtelen oldalt vágódva Halászt mellbevágta oly erővel, hogy összeesett és a legördülő cséplőgép kereke keresztül ment a lábán és a fejét is összezuzta. Halászt a munkástársai eszméletlen állapotban szállitották be a kisvárdai közkórházba.

A vizsgálat bizonyára ismét remekelni fog a *„saját vigyázatlansággal“*.

—

KÜLFÖLD.

Ausztria. E hó 17-én a bécsi vasutasok impozáns gyülést tartottak, hogy tiltakozzanak ama bánásmód ellen, amelyben őket a kormány, a polgári pártok, de különösen a keresztény-szocialisták részesitik.

A gyülésen 6000 vasutas vett részt. Valamennyi kategória képviselve volt.

A vasutasok 6 helyen gyülekeztek és százakra menő csoportokban vonultak fel a gyülés szinhelyére.

Természetesen óriási feltünést keltett a vasutas hadsereg felvonulása.

A gyülés szónokai dr. Ellenbogen és Tomschik elvtársak, birodalmi képviselők voltak. A tárgyhoz szóltak még Seitz képviselő, Baslendort, Pröll és Kunewalder hivatalnokok.

Amerika. Az amerikai munkásszövetség jelentése szerint az Egyesült-Államok különféle vasut vállalatainál január 1 óta kerek 500.000 alkalmazottat bocsátottak el.

Ebből a fenti szövetség azt következteti, hogy április 1-ig körülbelül $^1/_3$-a a vasutasok eddigi létszámának marad kenyér nélkül. A vasutvállalatok ama meggyőződésre jutottak, hogy rájuk nézve sokkal előnyösebb a személyzet létszámának csökkentése, mint a munkabérek leszállitása, amennyiben az ilynemü kisérletek mindig bérharcokat vontak maguk után.

Hát az igazgatóságok keservesen csalódhatnak, mert a létszámcsökkentéssel emelik a dolgozók munkaidejét és ez ellen a vasutasok bizonyára éppugy küzdeni fognak, mint a bérleszállitás ellen.

Csikágóban készülnek a vasutasok főhadiszállásukat felütni. Az idevonatkozó előkészületek már is megtörténtek s az esetben, ha harcra kerül a dolog, ugy 1,640.000 vasutas lesz ebben érdekelve.

Délamerika. *Az uruguay-i vasutassztrájk,* amelyről hetekkel ezelőtt megemlékeztünk, tovább tart. Csak nagyon kevés vonat közlekedik s azokat is rendőrök kisérik. Legutóbb összeütközés volt a sztrájkoló vasutasok és a sztrájktörők között, akik egy vonatot vezettek. Hir szerint a rendőrség egy rejtekhelyen egész bombaraktárt fedezett fel.

---

50 nyilvános gyülés.

A Magyarországi szociáldemokrata párt vezetősége e hó 20-án, pénteken este 50 nyilvános tiltakozó gyülést rendezett Budapesten.

A gyülések tiltakozást fejeztek ki a tervezett jograblás és a belügyminiszter ama nyilatkozatával szemben, amelyben ***az összes szakszervezetek feloszlatását helyezte kilátásba az esetre,*** ha Budapest munkássága a népjogokért való küzdelmet áthelyezi az utcára.

Ez a kijelentés érthető izgalmat és felháborodást keltett a munkásság körében és ennek tulajdonitható, hogy az 50 gyülés valamennyién a munkások nagy tömegekben vettek részt.

A gyüléseken, amelyeken vasuti munkások is nagy számban vettek részt, a következő határozati javaslatot fogadták el:

A Budapesten 1908 március 20-án este ..... tartott népgyülés megállapitja, hogy Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a képviselőháznak 1908 március 14-én tartott ülésén alaptalanul és jogtalanul azt állitotta, hogy a Budapesten néhány nap óta folyó tüntetéseket a szakegyletek készitették elő és rendezték. Ezen, a tényeknek meg nem felelő állitással elkövetett hibáját még tetézte azzal, hogy a tüntetések ismétlődése esetére fölöszlatással fenyegette meg a szakegyleteket.

A népgyülés tiltakozik a belügyminiszternek a tényekkel meg nem felelő állitása ellen és visszautasitja a jogállam természetével ellenkező fenyegetéseket, amelyek egyetlen pillanatra sem fogják eltántoritani az alkotmány demokratizálásáért küzdő munkásságot helyesnek elismert harcmódjától.

A népgyülés megállapitja, hogy a Budapest utcáin folyó tüntetés, amennyiben a munkásság rendezte azokat, nem lépték tul a szabad véleménynyilvánitásnak törvényben biztositott jogát s ha történt rendzavarás és erőszakoskodás, ezt kizárólag azok a tényezők idézték elő, akiknek érdekükben van zavarok felidézésével ürügyet keresni egyrészt az általános, titkos, egyenlő választójogért folyó küzdelemnek vérbefullasztására, másrészt a szakszervezeteknek megrendszabályozására.

A népgyülés megállapitja, hogy a belügyminiszternek a szakegyesületek feloszlatásával való fenyegetődzése politikai zsarolás, amelynek igaz okát nem a munkásság tüntetésében, hanem a kormánynak és a munkáltatóknak népellenes tendenciáiban kell keresni. A munkásság kijelenti, hogy szakegyesületei a törvénynek és jóváhagyott alapszabályoknak oltalma alatt állanak. Ha azonban ez az

oltalom elégtelennek bizonyulna, minden hatalmában álló eszközzel kész gazdasági szervezeteit megvédelmezni.

Végül megállapitja a népgyülés, hogy amikor a munkásosztály olyan kötelezettségnek teljesitésére figyelmeztette a kormányt, amelyhez egyaránt oda van kötve a királynak és a kormánynak politikai és egyéni becsülete, akkor a válasz nem a vállalt kötelezettségnek becsületes teljesitése, hanem a meglévő jogok elkobzásának kilátásba helyezése volt.

A népgyülés mindebből joggal következtetheti azt, hogy a már meglévő jogokat ilyen kevéssé tisztelő kormányrendszertől tisztességes jogkiterjesztést nem várhat; ezért felszólitja az ország munkásságát, hogy legyen készen a leghevesebb és legkiméletlenebb küzdelemre, mert csak ilyennek árán védheti meg meglévő intézményeit és vivhat ki magának uj jogokat. Ebben a küzdelemben ez lesz a munkásság jelszava: Amink van, szakegyleteinket nem adjuk, amink nincs még, az általános, titkos választójogot pedig megszerezzük.

A gyüléseken résztvevő tizezernyi munkásság óriási lelkesedéssel fogadta a határozati javaslatot.

Mindenütt a legnagyobb harci készség nyilatkozott meg, ami biztos záloga a győzelemnek.

A munkásság azzal az erős hittel távozott a gyülésekről, hogy jöjjön bár a legvadabb üldözés, azokkal szembeszáll, de jogairól semmi körülmények között sem fog lemondani.

SZÖVETSÉGI ÜGYEK.

A Vasuti Munkások Országos Szövetségének hivatalos közleményei.

Központi iroda: VII., Garay-utca 16, I. em. 6. ajtó.

A helyi csoportok közleményei.

A zákányi helyi csoport vezetősége minden hó második szerdáján hivatalos órát tart, a Novák Ferenc-féle vendéglőben.

A tagdijak befizetése minden hó 1-től 5-ig és 15-től 18-ig történik.

A sziszeki helyi csoport áprlis hó 4-én, este $^1/_2$8 órakor taggyülést tart, amelyen a budapesti és a zágrábi központ is képviselteti magát.

Az istvántelki helyi csoport folyó hó 28-án, szombaton este fél 7 órakor taggyülést tart. Felkérjük a tagtársakat a pontos megjelenésre.

A taggyülés után dr. *Landler* Jenő **vetitett képek** kiséretében *felolvasást* tart. *A vezetőség.*

A nagykanizsai helyi csoport április hó 5-én, vasárnap délután fél 2 órakor *taggyülést* tart. Minden tag ott legyen.

A brassói helyi csoport fütőházi hátralékos tagjait ez uton kéri fel a csoport vezetősége, hogy taghátralékaikat mielőbb rendezzék, mert ellenkező esetben kénytelen volna részükre a lap küldését is beszüntetni.

A verseci helyi csoport április hó 12-én taggyülést tart. A tagok megjelenését kéri

a vezetőség.

Felolvasások.

A rákosrendezői helyi csoport minden hó 1-ét és 15-ét követő szerdán este 7 órakor saját helyiségében (Szőnyi-ut, Hetes-féle vendéglő)

tudományos felolvasást rendez.

Az aradi helyi csoport minden vasárnap délután 4 órakor felolvasást rendez. A felolvasások látogatására a tagokat és hozzátartozóikat ezuton hivja meg *a vezetőség.*

Az ujonnan megválasztott vezetőségek névsora:

Soproni helyi csoport. Elnök Máhr Lipót, II. elnök Arthofer János, jegyző Lerchenfeld Mór, pénztáros Dvorák Mátyás, ellenőrök Németh István és Bösze József, bizalmiférfiak Gyurász Sándor, Handler N., Ács György, Feldmann János, Tujner Ferenc, Ulbach Samu, Fekete Pál és Tucsay József.

Zólyomi helyi csoport. Elnök Messerschmidt Lajos, II. elnök Zátroch Pál, pénztárosok Bronyik Gusztáv és Ratkovszki József, jegyző Freud Ignác, ellenőrök Klucsik János és Thurzó János, vezetőségi tagok Feldsam Mihály, Neumayer Ignác, Csunderlik Ferenc, Sztrhárszky József, Donimák József, Dávid János Klucsik Pál és Makoviczky Sándor.

A horvát vasutasok országgyülése.

Március hó 22-én tartotta meg a Vasuti Munkások Országos Szövetségének horvát-szlavonországi kerülete első évi rendes közgyülését, amelyet pontban tiz órakor nyitott meg *Mihelić György*, a kerület elnöke. Üdvözölte a Horvát-Szlavon országok területén lévő csoportok küldötteit s jelenti, hogy 24 csoport 122 küldöttel van képviselve.

Megnyitó beszédében vázolja a kerület egyéves müködését, utal a lezajlott küzdelmekre, s ama reményének ad kifejezést, hogy az eddigi sikereken felbuzdulva, fokozott erővel halad majd a vasutasság kitüzött célja felé. Az élénk helyesléssel és lelkesedéssel fogadott beszéd után *Zivič János* tette meg titkári jelentését.

Ebből a jelentésből kitünik, hogy a Horvát-Szlavonországok területén a Vasuti Munkások Szövetségének 35 helyi csoportja és befizető helye van, amelyekben mindössze 2465 vasutas küzd jobbléteért.

A zágrábi kerület vezetőségéhez 41 esetben fordultak rendkivüli segélyért, s az e cimen kiutalt összeg 571 korona 60 fillért tett ki.

A kerülethez érkezett és az onnan inditott levelek száma 1645 volt. Ebbe a számba nincsen betudva a 82 izbeni sürgönyváltás és a 17 izbeni telefon-beszélgetés.

Hatóságokhoz a tagok érdekében 103 beadványt intézett a kerület vezetősége, amelyek javarészt kielégitő elintézéstnyertek.

A kerület 38 izben tartott nyilvános gyüléseket, a taggyülések száma 127, a vezetőségi ülések száma 22 volt.

Ezeket a száraz adatokat Zivič János titkár talpraesett beszéd kiséretében élénk szinekkel illusztrálta.

Titkári jelentésének végén arra kéri a küldötteket, hogy fokozott munkával, erőteljes agitációval tegyék lehetővé, hogy az ujonnan megválasztandó titkár, a kerület II. évi müködéséről fényesebb jelentéssel léphessen a nyilvánosság elé.

Ezután *Mars György*, a zágrábi kerület pénztárosa teszi meg jelentését, amely azonban nemcsak az 1907. évre, hanem a megalakulástól (1906 december 1) tárja elénk a kerület anyagi helyzetét. A jelentés idevonatkozó részéből a következőket tartjuk kiemelendőnek:

Bevétel:

	Kor.
Beiratásokból	1.479·—
Tagkönyvekből	493·—
Tagjárulék I.	3.187·—
„ II.	7·142·60
Mulatságból	118·56
Kölcsönökből	1.096·36
Vegyesek	199·30
Összesen	13.715·82

Kiadás:

	Kor.
Lakbér	990·—
Leltári beszerzés	672·80
Nyomtatványok	1.170·40
Alkalmazottak fizetése	1.320·—
Szaklapért	4.850·—
Porto	574·02
Telefon	97·—
Fütés-világitás	182·90
Segélyek	571·60
Agitáció	988·06
Kezelési költség	689·50
Csoportok kiadásai	842·31
Kölcsön-visszatérités	500·—
Visszafizetések a csportoknak	86·60
Egyenl	180·63
Összesen	13.715·82

Ugy a titkári, mint a pénztári jelentést némi vita után a közgyülés tudomásul vette.

Miután még *Količ József* a felügyelő választmány részéről a felmentvény megadását javasolta, a közgyülés ily értelemben határozott.

Majd pedig az uj vezetőség megválasztásához látott a közgyülés.

A szavazás eredményeképpen megválasztattak:

Elnök Mihelić György, alelnök Šoštarić György, titkár Živić János, másodtitkár Tržok István, pénztáros Mars György, másodpénztáros Margešić Budimir.

Vezetőségi tagok Srebrenar Győző, Korošec Ferenc, Ivić József, Papišta Balázs, Urek Ferenc, Spanić István, Matulaj Alajos, Tkalčević Alajos, Čajko András, Stančić Mátyás, Prandić József, Veble József.

Póttagok Novak Márton, Duler I., Bezak István, Bleuer Mátyás.

Felügyelő bizottság Kolić József, Trušek Nándor, Vanicsek Győző, Kolarić József.

Mihelić, az ujból megválasztott elnök zárszava rekesztette be az impozáns közgyülést.

A küldöttek fokozott lelkesedéssel mentek vissza küldőikhez, hogy ujból és kitartóbb munkára serkentsék őket.

Mindenhol, ahol megfordultok, követeljétek a Népszavát!

Panamák a Máv. gépgyárban.

A kőbányai uton hatalmas méretben épült Máv. gépgyár falain belül piszkos dolgok történnek.

A közvélemény, mely csak a gyár kéményéből felszálló sürü füstoszlopot látja, ebből csak a gyár falain belül végzett produktiv erők munkáját sejti, amely a magyar ipart e téren a külföld előtt is ismertté tett gépgyártás kétes értékü dicsőségének tömjénezik.

A közvélemény egyebet nem lát, csak sejt, mert a gyár intézősége gondoskodik minden időkben arról, hogy a sejtelmek világából a rut valóságot ne merithesse.

Miután azonban ma már nincs titok a föld fölött, a nap alatt, mert a világosság behatol a legrejtettebb, a legsürübb függönyök mögé is, természetes ennélfogva, hogy a Máv. gépgyárban üzött visszaélések, kisebb-nagyobb panamák is napfényre kerülnek.

Ha tehát már a panamáknál vagyunk, akkor kezdjük azoknál, amelyek habár látszólag kicsinyeknek tünnek fel, a valójában azonban betekintést enged abba a mély fertőbe, amelyben a Máv. gépgyár egész rendszere fetreng.

Külső munkákat,

hidakat, forditókat stb. a gyárvezetőség alkuárban végeztet.

Erre a célra a mindenre kapható csoportvezetők állanak rendelkezésre, akik elsősorban is a munkások toborzásához fognak hozzá a gyáron kivül.

Erre a célra a leghangzatosabb igéreteket hangoztatják: „örökös kenyere lesz a munka befejezése után, a keresetéből vagyont szerezhet stb.“

Láng József

fényező-csoportvezető is egyike volt azoknak, akik lelketlen eszközökkel éveken keresztül a munkások százait csalták lépre és zsákmányolták ki a legnagyobb lelketlenséggel.

Az „örökös kenyér“ csábitó erejével hatott a szegény páriákra, akik ezen szavak büvös erejének hatása alatt 4 kor. alapbér mellett naponta 14—15 órát dolgoztak.

Igaz, hogy az alapbéren kivül kilátásba helyeztek a munkásoknak akkord-keresetet is, azonban ez sohasem vált valóra, mert a Láng Józsefek gondoskodtak erről olyképpen, hogy azon munkákért, amelyekért például 40 koronát fizetett a gyár, a munkások csak 10 koronát kaptak.

Igy volt ez minden külső vidéki munkánál. A Láng Józsefek gondoskodtak arról is, hogy eme visszaéléseik napfényre ne kerüljenek.

A munkások közül hazug igéretekkel megnyert egy-kettőt, akik — sajnos — amidőn vallomást kellett tenni, keresztrefeszitették az igazságot.

A Kis Kovács Dezsők

müvezetői hatalmukkal élve, gondoskodtak arról, hogy elhallgattassák a panasztemelőket, hogy ezzel szolgálhassanak a Láng Józsefekkel fennálló „kétes eredetü“ barátságuknak.

Ilyen visszaéléseket követett el a panamázó csoportvezetők tipusa: Láng József annak idején az istvántelki főmühely épitésénél is, ahol 2.20—2.40 koronát fizetett naponta 12 órai munkaidő fejében.

Ugyanilyen visszaélés történt a zólyombrezói épitkezésnél is.

A gyárvezetőség, igaz, megfizette a munkát, a Láng Józsefek és Kovács Dezsők vagyont is szereznek, azonban a munkások nyomorult éhbérért végezték fárasztó és életet kockáztató munkájukat.

Mindez pedig azért volt lehetséges, mert a munkások rabszolgaként lesznek kezelve s ha tudatára jönnek is az ilyen visszaéléseknek, nem mernek felszólalni, mert elveszitik az *„örökös“* kenyeret. Azonkivül azt sem tudhatja, hogy akihez panaszával fordul, nincsen-e érdekelve — ha másképp nem — a jutalék-rendszer folytán ezekben a stiklikben.

A belső gyári munkák

körül épp ilyen rózsás állapotok uralkodnak. Az akkord-rendszer a legszemérmetlenebbül garázdálkodik.

A munkáról nem adnak ki utalványt s a munkások egész hónapon át nem tudják, hogy miért is dolgoznak állatmódra.

Az akkord-kereset havonta csak egyszer lesz utólag elszámolva, amikor is tetszés szerinti árakat számitanak fel.

A csoportvezetők magas alapbérükkel meg lévén elégedve, ez ellen tiltakozni nem mernek vagy — ki tudja, milyen okokból — nem akarnak. A munkások felszólalását letorkolják azzal: „ha nem tetszik, elmehet“.

Mennek is a munkások. Valamennyi osztályban napirenden van a szerszámátadás és az önérzetes munkások faképnél hagyták a Vajkai ur munkásboldogitó telepét.

Ezek a szomoru viszonyok azonban nem tartják vissza a sötét tudatlanságban nyomorgó munkásokat attól, hogy a Vajkai igazgató védnöksége alatt álló

Rákóczi-szavalókör

által hetenként a kantinban rendezett hazaffyas ünnepélyeken részt ne vegyen.

Ezeken a murikon tömegesen jelennek meg, mert ott van Vajkai ur is, akit körülvesznek, duruzsolnak a fülébe, pezsgőt is hozatnak, amit Vajkai ur mintegy a demokrácia dicsőségére velük együtt fogyaszt el.

Pedig ha Vajkai ur tanuja lett volna ama jelenetnek, amint a pezsgőt rendelő munkások nejei eljönnek férjeik után a vendéglőbe és a rongyos cipőjüket mutatva, próbálják férjeiket a szodomából hazacsalogatni, akkor Vajkai ur aligha ivott volna abból a pezsgőből, amely a nyomoruság könyüiből fakadt.

*

Gépgyári munkások! Ti hozzátok is volna szavunk.

Meddig fogtok még tévelyegni a sötét éjszakában?!

Mikor fogjátok lerázni magatokról azokat a hamis barátokat, akiknek nincs egyéb céljuk, mint mulatozással, álhazafias cécók rendezésével eltereljék a figyelmeteket a saját nyomoruságotokról s a ti bőrötökre üzött visszaélésekről.

Mikor ébred fel bennetek is a lelkiismeret szava, amely parancsolólag hiv titeket is az öntudatos s férfias lelkesedéssel küzdők táborába: az osztályharc szükségességét felismert proletársághoz.

Gépgyári munkások, meddig tart még álmotok?!

Minden céltudatos vasutasnak kötelessége a Magyar Vasutast terjeszteni.

LEVELEZÉS.

Kaposvár. A helyi csoporthoz tartozó munkástársak lelkes ünnepélylyel emlékeztek meg e hó 15-én az 1848-as szabadságtörekvések évfordulójáról. Az ünnepély, melyen a vasutasok családjaikkal együtt nagy számban vettek részt, a csoport helyiségében folyt le az ünnep délutánján. A nap jelentőségét, a 60 év előtti szabadságharcok eseményeit Kiss Károly munkástárs ismertette. Beszédében kifejtette, hogy a munkásnép korántsem tekintheti a 60 év előtti vivmányokkal a szabadság müvét befejezettnek. A fegyveres forradalom megszüntette ugyan a rendi alkotmányt, de a nép millióit az uj alkotmány továbbra is kirekeszti a polgári jogokból. A régi jobbágyság helyét uj szolgaság: bérrabszolgaság foglalta el, amely a hübérur igája helyett az államélet terheinek óriási részét ismét a dolgozó nép vállaira rakta. A sokat dicsőitett szabadság csak a vagyonos osztályok szabadsága lett, amely részükre a kizsákmányolás lehetőségét biztositja.

A polgári forradalom emlékeit és tanulságait a munkásnép örökségül kapta a multból. A munkásosztályon mulik már most, hogy leghatalmasabb fegyverével, a céltudatos szervezkedéssel önmagát szabaditsa fel.

A lelkes éljenzéssel kisért beszéd és Torvát József munkástárs, a helyi csoport elnökének szavalata után az ünnepélyt a jelenvoltak szabadságdalok eléneklésével zárták be.

Az ünnepélyt később taggyülés követte, amelyen a csoport vezetősége számolt be müködéséről. A jelentést a tagok egyhangulag tudomásul vették.

A taggyülés után a jelenvolt mühelymunkások értekezletté alakultak. Az értekezlet behatóan foglalkozott a mühely munkásainak helyzetével s megállapitotta, hogy a Máv. egész területén a kaposvári mühely munkásai vannak a legrosszabb helyzetben. Az egyezményes munkabéreket ezelőtt 25 évvel állapitották meg s máig is a régi árjegyzék van érvényben. A jármüvek az időközben történt átalakitás folytán három, sőt négyszeres munkát adnak, a munka ára azonban maradt a régi. Mig a Máv. többi mühelyeiben segédgépek könnyitik meg a munkát, itt minden kézerővel készül. A mühely 1872. évben épült rozoga, favázás épület. Esős időben a munkások nyakába csurog a viz. A müvezetők maguk félnék a mühelybe menni, mert az épület annyira rozoga, hogy az erőátvitel gépszerkezeteit alig birja el, azok minden pillanatban leszakadhatnak. Ebben a haláltanyában kell a munkásoknak dolgozniok olyan bérért, ami az éhenhalástól is csak ideig-óráig menti meg őket. A legidősebb munkások ajkáról hangzik el a panasz, hogy a bérek 25 év óta nem hogy emelkedtek volna, hanem azokat különféle ürügyek alatt folyton csökkentették. Ezzel szemben a megélhetés napról-napra nehezebb. A drágaság a városban meghaladja a fővárosi viszonyokat. Az élelmiszerek ára 20—30%-kal magasabb, mint Budapesten, a lakbér az utolsó 10 év alatt 50—60%-kal emelkedett.

Ezen tapasztalatokból kiindulva, az értekezlet abban állapodott meg, hogy az egyezmény-áraknak 50%-al való felemelését kéri s ennek elérése végett a mühelyfőnökséghez beadványt intéz. A beadvány szövegét az értekezlet nyomban megállapitotta s megválasztotta a bizalmiférfiakat, akik a munkások követelése ügyében a főnökségnél eljárnak.

Végül foglalkozott az értekezlet a Konzum közgyülésével s egyhangulag kimondotta, hogy a mutatkozó „szentkoronás“ törekvésekkel szemben állást foglal s a mühely munkásai a közgyülésen öt kiküldöttel képviseltetik magukat.

Tagszerzés a szentek részére.

Megfoghatatlan dolog, hogy milyen nehézfejüek a székesfehérvári vasuti munkások, amidőn nem látják be, hogy majdnem az összes feljebbvalók — az irodaszolgától kezdve a legmagasabb hivatalnokig — mind az ő jólétük előmozditásán fáradozik.

A szentkoronások székesfehérvári kerületének vezetői — egyéb harci eszközök hiányában — beállnak „keresztes vitézeknek, ugy harcolnak a kereszténységért, hogy Prohászka „kismiska“ hozzájuk képest, pedig a vezetőség kétharmad része az üldözött, a „megröviditett“ keleti fajhoz tartozik. Hja, a felsőbbség kegyének elnyeréséért áldozni kell mindent.

Habár a vasuti munkások részére rendezett szabad előadásokat is „zenés misével“ kezdték, a munkások mégsem voltak ott.

Árultak már „borjufejet“, „birkacsánkot“ is. A munkások ott is meglátták a lólábat.

Rendeltek a munkások részére tengeri halat, de a munkásoknak az büdös volt.

Most olyan halat árulnak a szentek; amit megölni sem kell — nehogy valaki az ártatlan halak élete megfosztásával vádolja magát —, a halak dögölve érkeznek meg. A munkások ezt sem veszik. Ez már igazán borzasztó.

Felállitották a „szent suszter“ mühelyt is, ahol még a kaptafák is szentek, a csirizt sem közönséges vizzel keverik. A munkások erre is füttyöt hánynak. Még volna néhány száz *suszter-részvény* is eladó, de még nekik sem kell, még kevésbé a józan munkásoknak.

Nyolc szentkoronás munkás az egész *mühelyi munkaidejét* feláldozta már a „szocialisták“ érdekében; a sok hajlongástól már hétrét görbültek; a kézcsókoktól már a szájuk is papucscsá formálódott. És ime, a hálátlan szocialisták még sem hallgatnak őreájuk.

A mühelyi anyagszertárban *„országos kongresszusokat“ rendeznek a szentek.* Azonban itt sem találnak meghallgatásra az öntudatos munkások részéről.

Rendeztek egy országos Dv. emlékirattárgyalást (ezt már nem az anyagszertárban), amelyre szintén *„meghivták a mühelyben dolgozó szocialista munkásokat is!“* No de erre már elmentek a „szocialisták“ és óh szent Reich stb. Izsák ne hagyj el, még beszélni is mertek, csak nem ugy, ahogy a szentek óhajtották.

Látták a szentek, hogy a „szocialisták“ nem ülnek fel az ő ravasz fogásaiknak, hamarosan bezárták a *gyülést,* azonban előzőleg elhatározták, hogy nem határoznak semmit. De Izsák ur azért egyhangulag „elfogadta“ a Dv. munkások 14 pontban foglalt és megszövegezett emlékiratát, azután még lehorgasztottabb orral távozott a szép remények himes mezejéről.

Hogy azonban mégis fogtak egy *„szent fajankót“*, egyszerre kiszélesedett valamennyi szentnek az ábrázata és diadalmenetben kisérték az *osztályirodába* a „szent belépőt“ aláirni.

Hát nekünk nem az ilyen öntudatlan tagnak az elvesztése, hanem a *tagszerzés* miatt volna néhány szavunk.

Azt, hogy a szentkoronás szövetség tagjai külön privilégiumot élveznek az ő ügyeik elintézésére és szabadon *agitálhatnak* a szakállszövetség érdekében, — eddig csak elnéztük.

Hogy a mühelyi szertárban országos kongresszusokat tartanak, arról sem szóltunk, pedig egyes anyagra gyakran hónapokig kell várakozni.

Hogy egyes munkástársainkat munkaközben *szép szóval* (értsd presszióval) a szent gombozó-egyletbe akarják *„kényszeriteni“*, az ellen sem tettünk még feljelentést, de majd gondunk lesz erre a jövőben.

Azt azonban, hogy az osztályirodát kortestanyává alakitsák — kikérjük magunknak! Hogy az irodából munkaközben intézzék a *tagszerzést,* tovább nem türjük! Mert vagy marad osztályiroda és a köteles tiszteletben fogjuk tartani, vagy marad kortes-

tanya és akkor gondunk lesz rá, hogy a levegőt megfertőztető patkányok és vakondokok elpusztuljanak.

Az osztályirodáknak csak ugy, mint a többi irodáknak, pártatlannak kell lenni, mert azt nem tűrhetjük, hogy a munkásokat pártállásuk szerint mérlegeljék.

Követeljük, hogy azt a műhelyben *dolgozó (?!)* mindenki által *utált* „mozgó figurát" — aki a legujabb tagot *szerezte* — vonják felelősségre, hogy mily módon *hatott* a csoportjában dolgozó ujonnan felvett munkásra, hogy már az első nap olyan nagy diadallal sorozhatták be a szentek közé.

Ha az osztályirodában proviziót kapnak az ujonnan szerzett tagok után, csak csinálják, rájuk fér.

De ne munkaközben agitáljanak és ne a munkások rovására. Az illető osztály művezetőjéhez pedig egyelőre csak „privatime" azon kérdést intézzük, vajjon az a munkástársunk, aki jelenleg otthon „önagysága" szakácsnéjának udvarol, véletlenül nem fog belépni a szentek közé, meg fogja-e engedni akkor is, hogy a szakácsnét elvegye? Mi reméljük, hogy szükség esetén önagysága is rá fogja adni terjedelmes anyai áldását, annál is inkább, mert önagysága ugyancsak magasztalja a szenteket és szidja a szocialistákat.

A SINEK BIRODALMÁBÓL.

Vonatok összeütközése. A magy. kir. államvasutak értesitése szerint a szepsi—mecenzéfi vonalon folyó hó 20-án közlekedett 8563. sz. tehervonat Szepsi és Jászó állomások között egy anyagvonattal összeütközött. Az összeütközés következtében a személyzetből egy ember sulyosan, ketten pedig könnyebben megsérültek. Két mozdony és 12 kocsi megrongálódott. Az összeütközés vonattalálkozás körül elkövetett mulasztásból keletkezett. Szigoru vizsgálat van folyamatban.

Rablás a vonaton. Boroszlóból jelentik: A boroszló—berlini vonat egyik 4. osztályu kocsijában egy jól öltözött fiatalember utitársainak — akik többnyire kivándorlók — likőrrel megtöltött bonbonokat osztogatott. Az utasok megették a cukorkákat és rögtön elaludtak. A fiatalember erre kifosztotta utitársait. Az egyiktől 12.000 koronát rabolt el.

Az ütközők között. Pozsonyból jelentik: Az itteni rendezőpályaudvaron Lack Rezső államvasuti hivatalnok szombaton délelőtt össze akart kapcsolni két vasuti kocsit. Munkája közben valahogy az ütközők közé került, amelyek hasát és bordáit összetörték. Eszméletlen állapotban volt, amikor beszállitották a kórházba. Délután belehalt sérüléseibe.

Szegény Owen!

Két hónapon keresztül irt *Lakatos* József a *Vasutas Szövetség*-ben a szövetkezeti szocializmusról.

Ha Owen Róbert vagy Fourier ezt a halomra hordott tücsköt-bogarat elolvasták volna — már tudniillik, ha még élnének —, ugy aligha ismertek volna arra a tanra, amelyet a mult század elején ők kezdtek hirdetni, de Lakatos ur szerint Owen *feltalált. (!!)*

Eme egy szónak a használata is jellemzi Lakatos ur szellemi tudását, mert éppen ilyen joggal lehetne azt állitani, hogy Kolumbus Amerikát *feltalálta*, holott a valójában csak felfödözte.

Aki Lakatos ur „szövetkezeti szocializmusát" elolvasta — alig lesz éppen egykettő —, az semmivel sem lesz okosabb, mint annak előtte volt.

Lakatos ur cikke hemzseg az ostobaságoktól s hogy minduntalan a *Magyar Vasutas* ellen rohan ki, nagyban hozzájárul ahoz, hogy a cikknek tudományos szinezetét semmivé tegye.

Komoly, tudományos cikk keretében nem volna helye otromba rágalmaknak s Lakatos ur is csak azért tette ezt a kirohanásokat, hogy az olvasókkal feledtesse a *tudomány* hiányát a cikkben.

Bennünket vádol Lakatos ur azzal, hogy nem vagyunk hivei a kooperatizmusnak, a szövetkezeti rendszernek. Hát igenis, a szociáldemokraták hivei ennek. Vannak is szövetkezeteik, nemcsak a Máv. alkalmazottaknak, de a külső munkásságnak is.

A kooperatizmus csak egy parányi pontja a szociáldemokráciának, amelynek egyéb programmpontjáról Lakatos ur nem akar tudni semmit. Mert a szociáldemokráciának nemcsak a közös fogyasztás az elve, de a közös termelésnek, *a kollektivizmusnak*, azaz, hogy mindenki dolgozzék s munkájával járuljon a társadalom fentartásához. Ezt az elvet érthető módon nem teszi magáévá. Lakatos ur, a naplopó grófok uszájhordozója, mert félti a grófokat a munkától.

Buta cikkekkel komoly polémiát nem folytathatunk. De azt bátran merjük állitani, hogy Lakatos urnak nincsen dunsztja sem, a szövetkezeti szocializmusról.

Mert éppen Owen egyik sarkalatos tanát képezi, hogy ***a szövetkezeteknek nem szabad versengeniök,*** hanem egyesülniök kellene s éppen Lakatos ur kenyéradói azok, akik most valamennyien támadják a Máv. konzumát.

Lakatos urék rontanak tehát neki annak, amit ők maguk hirdetnek: a szövetkezeti szocializmusnak. Hogy Lakatos ur és hivei a szövetkezeti szocializmust megismerjék, legközelebb mi irunk róla. Rövidebben, mint Lakatos ur, de valószinűleg ebből több is ragad majd az olvasóra, mint Lakatos ur cikkéből.

Végül még szükségesnek tartjuk ideiktatni Lakatos ur *tudományos* cikkének a befejezését:

Működéséről (a szent szövetség) szép sikerrel tud már is beszámolni, miután nem veszi igénybe soha a becstelen rágalom, a bojkott és a maró guny gyalázatos, alávaló fegyvereit, mint a végóráit élő Magyar Vasutas.

Tehát van szövetkezeti szocializmus. Feltalálója Owen Róbert angol férfiu.

Ezt szükségesnek tartom a Magyar Vasutas foszfortartalmu sejtekben rendkivül gazdag agyvelejü pályatévesztett szerkesztőjének tudomására hozni, miután ugy látom, egy csepget sem ártana, ha valamelyik szanatórium megfigyelő osztályában kényszerzubbonyba öltöztetnék s végigélvezné a hideg zuhany kurák jótékony hatásu csendes örömeit.

Ime! Azt állitja Lakatos ur, hogy ők nem élnek a „maró guny gyalázatos, alávaló fegyverével". Igazuk van. Ehez gyakorlat és szellem kell. A régi klasszikusok szatiráit, telve maró gunnyal mindenki élvezettel olvassa. Amit Lakatos ur ir, az nem guny, mert hiányzik belőle a szellemesség. Ez csak otrombaság.

Egyébként aláirjuk, hogy szerkesztőnkre a hideg zuhany jótékony hatást tennne.

De feltesszük a *végóránkat élő* lapunkat egy Lakatos-féle fületlen gomb ellenében, hogy Lakatos urat már a hideg zuhanynyal sem lehetne kikurálni. Sőt mi több, a megfigyelő osztályokban sem vennék fel, miután elrontaná a többi bolondot.

VEGYES.

A siketnémák államilag segitett szegedi intézetébe az 1908/9. tanitási évre fölvételt nyerhetnek magyarországi honosságu, mind a két nembeli siketnéma gyermekek, akik a 7-ik éven felül, de a 10-ik éven aluli korban vannak és a szorosan vett siketnémaságon kivül sem testileg, sem szellemileg egyéb fogyatkozásban nem szenvednek. A felvétel iránt való kérvények a siketnémák államilag segélyezett szegedi intézetének felügyelő bizottságához cimezve, legkésőbb május 31-ig küldendők be; melléklendők a következő iratok: 1. a születési anyakönyvi kivonat, 2. orvosi vélemény a gyermek testi és elmebeli állapotáról, 3. a családi és a vagyoni viszonyról szóló kimutatás. Vagyontalan szülők gyermekeit *díjtalanul veszik fel. Államvasuti alkalmazottak gyermekei*, valamint bácsbodrog- és csongrádmegyei gyermekek elsőbbségben részesülnek s kivétel nélkül ingyen vétetnek fel. Bővebb felvilágositást szivesen nyujt az intézet igazgatósága.

CSERE.

A nagybecskereki műhelyből cserélni óhajt egy *esztergályos* bármelyik műhelybe.

Kocsilakatos, nagyváradi műhelyből, cserélne bármely dunántuli műhelybe.

Asztalos, temesvári műhelyből, cserélni óhajt a Budapest—pécsi vagy a csapi műhelybe.

Asztalos, sátoraljaujhelyi műhelyből, cserélni óhajt a debreceni vagy a szolnoki műhelybe.

Társadalomtudomány.

Hazafiság és szociáldemokrácia.

(Kautsky után németből.) (5)

A burzsoázia nyakasan ragaszkodik a néptől teljesen elválasztott hadsereghez és 1870-ben is, amidőn Franciaország állandó hadserege gyalázatosan leigáztatott, amidőn a nép felfegyverkezését a köztársaságra reá kényszeritették, amidőn csak hevenyében összeszedett rekrutákat tudtak csak a betolakodókkal szembeállitani, amidőn tényleg csakis milic és hozzá gyakorlatlan milicből állt a hadsereg, akik azután a küzdelmet még hónapokig is folytatták (miután az állandó hadsereg pár nap alatt összeroskadt), még ekkor is minden törekvése a köztársaság polgári kormányának oda irányult, hogy a legintelligensebb és leglelkesebb részét — a forradalmi Páris nemzeti gárdáját — a fegyverektől távol tartsa és igy értékes részét a védelmi képességnek megbénitsa s a népfelfegyverkezést és védelmi képességet csak tökéletlenül hajtsa végre.

Emelkedjenek bár az ország védelmi költségei a végtelenségig, károsuljon ezáltal az ország védelmi képességének ereje is, — az nem tesz semmit, mert a burzsoázia mindent elkövet, hogy a népet védelem nélkül hagyja, hogy a fegyverképesség a kaszárnyákban elszigetelt hadseregre szoritkozzék s hogy ezt iszonyuan kiterjessze.

Eközben mindjobban eltünik annak a lehetősége, hogy valaha a proletár és a polgári hazafiság a saját népük szabadsága megvédésére egyesüljenek.

A belső politikából származó ellentétek a különböző európai államok uralkodó osztályai között szemmel láthatólag eltompulnak és korántsem oly élesek, hogy háborut idéznének elő, vagy hogy élesebbé alakulnának.

A francia köztársaság nem teljesitette, amit még 1870-ben tőle remélni lehetett.

Majdnem valamennyi uralmi eszközét a volt császárságnak megtartotta, sőt még a monarchiákkal is igen jól megfér, hiszen még az orosz cárral is a legszorosabb szövetséget kötötte, akinek abszolutizmusát mindenképpen fejleszteni igyekszik.

Éppen ezért lett a Marseillaise, a köztársaság harci dala, a tyrannok elleni harcban a legyeszedelmesebb és leggonoszabb zsarnokságok honában — udvarképes.

Másrészt azonban Oroszország a forradalom kitörése óta megszünt veszélyt képezni a nyugat szabadságára nézve.

Hosszu időre meg van katonailag bénitva a cárizmus birodalma, harcképességét csakis politikai formák között érheti el, amelyeknek az orosz szabadságot kell előmozditaniok.

Ilyen körülmények között nem lehet oly harcot remélni, ahol a nemzet szabadságának megvédésében a polgári és proletárhazafiság egyesülhetne.

Egy ilyen háboru, amely a népek szabadságát veszélyeztető inváció ellen irányulna, csak ugy volna ismét lehetséges, mint egy proletár-evolutió következménye egy országban, melyet oly államok határolnak, amelyeknek erős kapitalista kormányaik vannak. Ilyen esetben azonban a polgári és proletárhazafiság nem olvadnának össze, hanem ez utóbbira háramlik az ország védelme, mig az előbbieket a honárulás oldalán lehet majd találni.

A polgári és proletár-hazafiság között ma még kevésbé találhatni közösséget, mint valaha.

Élesebben, mint valaha, állanak egymással szemközt ellentéteik.

III.

Amily mértékben a burzsoá forradalmi hajlama fogyott, mind ritkábbak lettek ama szituációk is, amelyben a proletár és polgári hazafiság találkoztak. De éppen ily mértékben növekedtek a nemzeti ellentétek, háboruk léptek az előtérbe, amelyek a proletár-hazafiságot a polgári hazafisággal szemben a legélesebb ellentmondásba helyezték.

Ennek oka a tőke profitéhsége, terjeszkedő vágya piacok és kizsákmányolási területek után.

Természetesen a proletariátusnak is törekednie kell a munka termelőképességének szaporitására, amely azonban nem volna lehetséges a világpiacok kiterjesztése nélkül. Ezt a kiterjesztést azonban csakis a népeket elválasztó korlátok ledöntésével és az összekötő kapcsok szorosabbá tételével lehet elérni.

(Folytatjuk.)

Gyakorlati politika.*

Ha a magyar történetirókra hallgatunk; azt kell hinnünk, hogy csakis a szerencsétlen mohácsi vész, az évszázados török uralom és az „átkos Bécs" okozták Magyarország gazdasági és kulturális maradiságát.

Ha a magyar történetirók müveit figyelmesen átolvassuk, akkor rájövünk arra, hogy a történetirók elfogult szemei csakis a fenti okokban találják meg az ország elmaradottságának, elszegényedésének okát: aszerint amint az egyik történetiró vagy kuruc s azt mondja, hogy az idegenek uralma; ha labanc, akkor a törökök uralma volt ennek az okozója.

Nem állitható, hogy ezek a momentumok nem voltak befolyással ennek az országnak a sorsára, de ha helyesen akarjuk megérteni mi történt 1526-ban, akkor meg kell mindenek előtt vizsgálnunk, hogy milyen befolyást gyakorolt az ország fejlődésére a két ország között létesült unio.

Ennél a kutatásnál minket nem befolyásolhat a reakciós történelmi érzék, amely a ma tetteit a mult történelmével takarja.

Mi a mult történelmét abból a szempontból kell, hogy vizsgáljuk és értékeljük, hogy milyen viszonyban volt az a nemesi kiváltságokkal. Habár az uralkodó osztályok ezért megvetnek minket, azért mi mégis a proletár történelmi érzék szempontjából vizsgáljuk, kutatjuk a mai jelenségek ősforrását. Ezt fogjuk tenni a kiegyezéssel is.

Hogy azonban más szempontból is megtudjuk birálni ezt a kérdést, szükséges, hogy megismerjük Marxnak, a tudományos szocializmus megalkotójának a tanait s különösen azt a tant, amely az értéktöbbletről szól. E tannak a veleje a következő:

Minden kapitalisztikus termelési folyamatban, azaz minden olyan termelési folyamatban, amelyben árut termelnek, egyszersmind *„értéktöbblet"* is keletkezik. Ennek az értéktöbbletnek az egyszerü magyarázata az, hogy több értéket termelnek, mint az az érték, amely *„konstans"* (különféle szerek, anyagok, épitmények) és variábilis (munkabér) tőke formájában a termelési folyamatba jutott.

Ebből az értéktöbbletből egy rész a fogyasztásba megy át; más rész megmarad és ujból mint tőke kerül bele a termelési folyamatba.

Ennek az utóbbi résznek a felhalmozódását, gyüjtését nevezi Marx *„akkumulációnak"*.

Világos, hogy a kapitalisztikus termelési folyamatban kezdetben majdnem kizárólag csak a mezőgazdaság és bányászat, tehát az *„ősfoglalkozások"* termeltek értéktöbbletet. Érthető, hogy abban a régi korban, midőn a kapitalisztikus gazdálkodás még csak kezdődött, a földbirtokos osztály játszotta azt a szerepet, melyet ma a tőkés, a a vállalkozó osztály játszik. Annak az osztálynak a kezében volt a csaknem egyedüli munkaeszköz, a föld. Az ipar abban a korban nem termel értéktöbbletet vagy legalább is olyan kis mennyiségben, hogy az fel nem halmozódhatott.

Ennek oka a következő: Abban az időben az ipar a céhrendszerbe volt szoritva, tudvalévő, hogy a céhrendszer mindig arra irányul, hogy a termelést korlátolja és ezzel megakadályozza a tőke akkamulációját.

Tudjuk, hogy a céhrendszerbe ki van mondva, hogy a mesternek mennyit szabad feldolgoznia, mennyi árut szabad szállitania, hány emberrel szabad dolgoznia, azonkivül meghatározza a kész áruknak az árát. Mindezek oly intézkedések voltak, amelyek gátolták a tőke akkumulációját.

Látjuk tehát, hogy az ipar ebben a korban nem termelt értéktöbbletet, csakis a mezőgazdaság és a bányászat jöhet e tekintetben számba.

Azonban az értéktöbblet akkumulációja ebben az időben nem történik magában a mezőgazdaságban. Mig a modern időben látjuk, hogy maga az ipar, az iparosok, nagygyárosok akkumulálják a tőkét, addig abban az időben alig volt arra esett, hogy a mezőgazdák maguk gyüjtöttek pénzt, felhalmozták volna a tőkét és a pénzből ujabb tőkét gyüjtöttek volna. De igenis észre lehet venni a kapitalisztikus történelemben, hogy ez a szerep a kereskedelemnek jutott.

A kereskedelem volt az, amely mindenhol — a XIII. században Olaszországban, Angolországban, Spanyolországban és Hollandiában — termelt értéktöbbletet magához szivta egyrészt azáltal, hogy árukkal kereskedett, másrészt meg inkább azáltal, hogy pénzzel kereskedett, hitelüzleteket csinált, usorás-kodott és a gazdasági tényezők által termelt értéktöbbletből *„kereskedelmi tőkét"* csinált.

(Folyt. köv.)

* A magyarországi szociáldemokrata párt által létesitett pártiskola, Diener-Dénes József előadása alapján

Kiadóhivatali Üzenetek.

Felkérjük a helyi csoportok vezetőségeit, hogy az esetleg *el nem adott naptárakat* küldjék vissza, miután azokra még szükségünk van.

A leszámolások elintézését is kérjük az *eladott naptárakról.*

*

A helyi csoportok cimére küldött

Márciusi emléklapok

elszámolására felhivjuk a helyi csoport által megbizott bizalmiférfiakat.

Szerkesztői Üzenetek.

Lapzárlat hétfőn este. Később beérkezet közlemény csak a következő számban közöltetik.

Szerkesztővel értekezni naponta délelőtt 10—12-ig lehet.

Kérjük a közleményeket röviden, de azért érthetően megirni. A papirnak csakis az egyik oldala használható. Piros tintával vagy ceruzával megirt kéziratok nem használhatók fel.

Gálvics Géza, Cameralmoravica. Figyelmeztetjük önt, hogy ne feledkezzék meg magáról oly mérvben, hogy akik körülállják, abban a hitben legyenek, mintha a Lipótmező egyik előkelő vendége állna előttük. Elvégre a munkásemberek nem arra valók — még Cameralmoravicán sem —, hogy a Gálvics Gézák durva kitöréseinek a levezető csatornái legyenek.

N.-Kanizsa. Lapzárta után érkezett. Legközelebb.

Felelős szerkesztő: **Faragó Dezső.**

Világosság könyvnyomda r.-t. Budapest, VII, Nyár-utca 1.

HIRDETÉSEK.

E rovat alatt közlöttekért a kiadóhivatal nem vállal felelőséget

FRIEDMANN HERMAN
a vasutasok óraszállitója
Budapest, VIII., Vas-utca 19.
Ajánlja 3 ávi jótállás mellett a legpontosabban kipróbált, jól járó
„VASUTI ÓRÁT"
Ára 7 korona.
Ezen órát utánvétel mellett szállitom. Meg nem felelő óráért a pénzt visszaadom.

MEGJELENT!
A MAGYAR VASUTAS
1907. ÉVFOLYAMA
: DISZKÖTÉSBEN :
ÁRA 8 KORONA.
A helyicsoportok vezetőségei megrendelhetik a könyvtár részére a kiadóhivatalban.

Megjelent horvát forditásban
A MAGYAR VASUTAS
:: ZSEBNAPTÁR. ::
ÁRA 1 KORONA.

Most jelent meg a Népszava olvasótárának 5-ik száma:
KANDIDUSZ
VAGY MINDEN JÓL VAN EZEN A VILÁGON.
Irta Voltaire. :: Ára 1 kor. :: Kötve 1.50 kor.

Kapható a „Népszava"-könyvkereskedésben, Budapest, VII., Nyár-utca 1. szám, az Általános Fogyasztási Szövetkezet összes üzleteiben, valamint a könyvkereskedés összes budapesti és vidéki árusitóinál.

Nyáron szomjcsillapitó. **Télen** gyomormelegitő.

Reggeli és uzsonna-kávé tejjel vagy tej nélkül egész éven át:

FRANCK ENRILO KÁVÉJA

1 ltr Enrilo-főzet cukorral együtt alig 3 fillérbe kerül.

Az Enrilo lehütve felüdit. Az Enrilo melegen felmelegit. Az Enrilo tejjel táplál, kitünő izü és jóleső eszményi, teljesen alkoholmentes itala a népnek.